

Verkenning doelgroepenvervoer Lekstroom

Datum: 15 juni 2017

Van: Marijke Bosma, programmamanager transformatie sociaal domein Lekstroom

Van het BPSDL wordt gevraagd:

1. Kennis te nemen van de verkenning van de opgave doelgroepenvervoer in de Lekstroom
2. In te stemmen met de geschetste vervolgstappen in paragraaf 4 en wethouder Adriani dit standpunt mee te laten nemen naar de stuurgroep doelgroepenvervoer van 28 juni 2017.

1. Aanleiding/Achtergrond

Het thema (bundeling van) doelgroepenvervoer staat al geruime tijd op de agenda van de U16/U10 en werd ook in Lekstroomverband aangedragen voor een gezamenlijke verkenning. In 2013 werd in het toenmalig BRU verband onderzoek uitgevoerd op dit terrein. Hoewel uit dat onderzoek bleek dat bundeling financiële en kwalitatieve voordelen biedt, vonden gemeenten die voordelen op dat moment niet van dusdanig niveau, dat zij wilden overgaan tot een gezamenlijk servicepunt doelgroepenvervoer.

De U16 organiseerde in november vorig jaar een bestuurlijke conferentie over ontwikkelingen en mogelijkheden aangaande doelgroepenvervoer. Uitkomst van deze conferentie was o.a. dat de gemeenten in voor de hand liggende subregio's verder zouden verkennen wat de opbrengst van samenwerking/bundeling van vervoer zou kunnen opleveren voor de gemeenten. Vanwege de overeenkomende vervoersstromen werden stad Utrecht en de regio Lekstroom geadviseerd samen een eerste verkenning uit te voeren.

Een gezamenlijke aanbesteding/samenwerking op het schaalniveau van de U16 werd niet wenselijk geacht vanwege verschillende ambities, verschillende aflopende vervoerscontracten en de complexiteit van de samenwerking. Wel werd in U16 verband een stuurgroep opgericht naar aanleiding van de wens van de bestuurstafel Sociaal Domein om directer sturing te kunnen geven op dit thema, vooral in relatie tot bovenregionale vraagstukken m.b.t. het openbaar vervoer en de regiotaxi. Naast de bestuurders van de verschillende subregio's neemt ook een bestuurder van de provincie deel aan de stuurgroep. Wethouder Adriani vertegenwoordigt de Lekstroom binnen deze stuurgroep.

De regionale stuurgroep komt op 28 juni a.s. voor de eerste keer bij elkaar en zal dan de voortgang van de verkenningen binnen de verschillende subregio's bespreken. Ter voorbereiding op deze stuurgroep werd de afgelopen 2 maanden een eerste ambtelijke inventarisatie uitgevoerd naar de lokale wensen en opgaven t.a.v. doelgroepenvervoer.

In deze notitie informeren wij u over de uitkomsten van deze inventarisatie en geven wij een advies over de gewenste vervolgstappen.

2. Uitkomst eerste inventarisatie Lekstroom

In de 5 Lekstroomgemeenten werden de volgende vragen onderzocht:

- Wat is jullie lokale opgave m.b.t. (bundeling van) doelgroepenvervoer?
- Hoe zien jullie samenwerkingsverbanden en duur van de contracten eruit op de belangrijkste vervoersonderdelen (leerlingenvervoer, jeugdzorg, WMO begeleiding en de regiotaxi)?
- Wat is de omvang van de vier belangrijkste vervoersonderdelen (kosten/baten per onderdeel, aantal ritten/indicaties)?

2.1. Lokale opgave

In Houten is in het huidige collegeprogramma 2014-2018 een opgave ten aanzien van doelgroepenvervoer geformuleerd: namelijk het onderzoeken van het mogelijk combineren van verschillende vormen van doelgroepenvervoer. Daarnaast wordt ook de oriëntatie op kleinschalig aanvullend vervoer voor ouderen van deur tot deur genoemd, wat nader geconcretiseerd werd in het programma Sociale Kracht dat eind 2016 werd vastgesteld.

In Nieuwegein staat in het WMO beleidskader 2014-2018 een doelstelling met betrekking tot de borging van blijvend kwalitatief goed vervoer voor kwetsbare doelgroepen, waarbij onderzocht zal worden of bundeling van doelgroepenvervoer plaats kan vinden om het vervoer voor mensen met een beperking efficiënter georganiseerd kan worden met behoud van kwaliteit.

In de andere Lekstroomgemeenten is geen expliciete opgave geformuleerd over (bundeling) van doelgroepenvervoer. Wel zijn in verschillende collegeprogramma's doelstellingen opgenomen ten aanzien van duurzaamheid in het algemeen en het stimuleren van het openbaar vervoer in het bijzonder.

In de verschillende gemeenten wordt geëxperimenteerd met alternatieve vormen van vervoer. In Houten wordt al twee jaar geëxperimenteerd met kleinschalig aanvullend vervoer met golfkarretjes voor kwetsbare ouderen. Sinds oktober 2016 voert Stichting Duurzaam Vervoer Houten deze dienst met vrijwilligers uit. De dienstverlening wordt in ieder geval drie jaar door gemeente en provincie financieel ondersteund. Nieuwegein onderzoekt de deelname aan het ANWB project AutoMaatje, waarin vrijwilligers hun minder mobiele plaatsgenoten tegen een geringe onkostenvergoeding vervoeren. Daarnaast lopen er al langere tijd diverse andere vervoersinitiatieven met vrijwilligers. In Vianen rijden twee busjes, waarvan er 1 geschikt is voor rolstoelvervoer. Deze worden geëxploiteerd door de Stichting Welzijn Vianen. De stichting kijkt ook naar mogelijkheden om het ANWB project AutoMaatje bij het vervoer te betrekken.

2.2. Samenwerkingsverbanden en looptijd van huidige contracten

Voor de onderdelen leerlingenvervoer en regiotaxi werken de Lekstroomgemeenten samen binnen verschillende samenwerkingsverbanden. IJsselstein en Nieuwegein werken in beide vormen van doelgroepenvervoer samen, de overige samenwerkingsverbanden zijn wisselend.

2.2.1. Leerlingenvervoer

- Nieuwegein, Lopik en IJsselstein (en Montfoort) werken samen. De huidige overeenkomst met de vervoerder loopt af op 31 juli 2017, met een mogelijkheid tot verlenging met 2 jaar.
- Vianen werkt samen met niet aangrenzende gemeenten. Het vervoerscontract loopt tot 1 augustus 2018. Binnenkort start de nieuwe aanbestedingsprocedure, die naar verwachting samen met Leerdam en Zederik wordt gedaan.
- Houten koos vorig jaar voor een individuele aanbesteding van het leerlingenvervoer. Het contract loopt van augustus 2017 tot augustus 2019 met een mogelijkheid om 2 jaar te verlengen.

2.2.2. Regiotaxi

- IJsselstein, Nieuwegein, Houten en Vianen maken onderdeel uit van het samenwerkingsverband Regiotaxi Utrecht. Het contract loopt tot half augustus 2020.
- Lopik maakt onderdeel uit van Regiotaxi Veenweide. Het contract loopt tot half augustus 2019 met een mogelijkheid van tweemaal verlenging van een jaar.

2.3. Omvang leerlingenvervoer en regiotaxi

Qua omvang zijn de belangrijkste vormen van doelgroepenvervoer het leerlingenvervoer en de regiotaxi. Onderstaande tabellen maken inzichtelijk welke kosten en baten er per Lekstroomgemeente zijn voor beide vormen van vervoer.

Gegevens leerlingenvervoer per Lekstroomgemeente (2016)

Lekstroom gemeente	Kosten	Baten	Aantal klanten	Bijzonderheden
Lopik	€296.070,-	€ 10.259,-	76	
Vianen	€444.700,-	0	90	
IJsselstein	€529.000,-	0	208	
Houten	€542.000,-	0	125	Exclusief kinderen die een tegemoetkoming krijgen maar vervoer zelf regelen
Nieuwegein	€ 602.559,-	0	170	Incl. €46.562,-openbaar vervoer/eigen vervoer 16.761 ritten per jaar

Gegevens regiotaxi per Lekstroomgemeente (2016)

Lekstroom gemeente	Kosten	Inkomsten uit de provinciale brede doeluitkering	Aantal pashouders	Bijzonderheden
Lopik	€ 102.655,-	€ 22.777,-	300	4200 ritten per jaar (19.060 zones totaal)
Vianen	€ 123.515,-	€ 122.166,-	450	6573 per jaar
IJsselstein	€ 191.547,-	€ 189.000,-	710	
Houten	€ 495.000,-	€ 329.000,-	400	27.600 ritten per jaar
Nieuwegein	€ 731.336,-	€ 386.382,-	2000	46.240 ritten per jaar

Voor de regiotaxi ontvangen de gemeenten nog tot 2020 een bijdrage uit de brede doeluitkering van de provincie. Deze wordt vanaf 2013 al geleidelijk afgebouwd. Voor de regio Veenweide (Lopik) zijn er andere afspraken gemaakt en is er sprake van een meer geleidelijke afbouw voor langere duur, namelijk tot 2024.

3. Samenwerking met Utrecht

In het kader van de gezamenlijke verkenning met de gemeente Utrecht is er ambtelijk vanuit Utrecht aangegeven dat de focus in Utrecht vooralsnog vooral ligt op het onderzoeken van alternatieven voor de huidige inzet en bekostiging van het regiovervoer, met het oog op de wegvallende brede doeluitkering in 2020 en de veranderende behoefte van inwoners. Dit laatste heeft te maken met het feit dat mensen langer zelfstandig thuis blijven wonen en het Openbaar Vervoer steeds lastiger te bereiken is. De gemeente Utrecht heeft daarbij

laten weten graag samen met de Lekstroom een verkenning te doen naar alternatieve en innovatieve vormen van regiovervoer.

4. Conclusie inventarisatie & vervolgstappen

De (bundeling van) doelgroepenvervoer staat in geen van de Lekstroomgemeenten hoog op de lokale agenda en is beleidsmatig niet nader in beeld gebracht. Vraagstukken met betrekking tot de regiotaxi en leerlingenvervoer worden in de 5 gemeenten vooralsnog beheersmatig ingestoken. Daar waar een aantal jaren geleden nog veel verwacht werd van efficiency voordelen van bundeling of het vergroten van schaalniveau lijkt dit nu niet meer het geval. Ambities bij de verschillende gemeenten richten zich voornamelijk op de kantelingsgedachte en zelfredzaamheid door het stimuleren van het OV. Daarnaast zien we in Houten en Nieuwegein vooral aandacht uitgaan naar het stimuleren van alternatief vervoer of kleinschalige mobiliteitsoplossingen (vaak in de vorm van vrijwilligersvervoer)

De keuze voor samenwerking op het schaalniveau van de Lekstroom met betrekking tot doelgroepenvervoer is allereerst afhankelijk van de lokale ambitie, bijvoorbeeld gericht op het wel of niet willen samenvoegen van vervoervormen of doelgroepen, de gewenste verhouding tussen kwaliteit, toegankelijkheid en financiële beheersbaarheid en de keuze en mogelijkheden voor lokale maatwerkoplossingen. Mede op basis van deze lokale afweging kan vervolgens verkend worden of de gemeenten in de Lekstroom deze ambitie delen en of verdergaande samenwerking meerwaarde biedt. Deze voorgestelde werkwijze sluit aan bij het uitgangspunt voor de samenwerking aan transformatie op het sociaal domein in de regio Lekstroom: lokaal waar mogelijk, regionaal waar nodig.

De urgentie ligt nu voornamelijk bij de visievorming en het ontwikkelen van een toekomstscenario met betrekking tot de regiotaxi, als onderdeel van een provincie brede mobiliteitsvisie waarin het gebruik en toegankelijkheid van het vervoer voor kwetsbare burgers integraal wordt opgenomen.

De demografische ontwikkeling in de provincie Utrecht zal naar verwachting leiden tot een toename van de vraag naar (collectief) vervoer, waardoor er zowel bij gemeente als provincie een belangrijke gezamenlijke opgave ontstaat om kwetsbare inwoners toch te kunnen blijven ondersteunen in hun maatschappelijke participatie. Het stopzetten van de brede doeluitkering voor de regiotaxi vanuit de provincie en de provinciale inzet met betrekking tot het openbaar vervoer (o.a. de indikking van buslijnen) zijn tegenstrijdig aan deze opgave.

Het is daarom van belang dat elke Lekstroomgemeente zelfstandig op korte termijn start met de visievorming ten aanzien van inzet en gebruik van de regiotaxi, als onderdeel van de lokale transformatieopgave op het sociaal domein. Maar daarnaast moet de discussie hierover in provinciaal verband ook snel van start gaan. Wij adviseren daarom om wethouder Adriani namens de regio Lekstroom in de stuurgroep doelgroepenvervoer van 28 juni a.s. de bestuurlijke discussie met de provincie te voeren over de ontwikkeling van een integrale mobiliteitsvisie met oog voor de kwetsbare inwoners en de daaruit voortkomende verdeling van de brede doeluitkering.